

RAQAMLI BANK XIZMATLARINING AHOLI MOLIYAVIY XULQIGA TA'SIRI

Ilmiy rahbar.

Ibragimov G'anijon G'ayratovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Qo'shma ta'lim dasturlarini muvofiqlashtirish markazi boshlig'i

Innovatsion menejment kafedrası dotsenti Phd,

g.ibragimov@tsue.uz

Kamolov Asilbek Olimjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Menejment(tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

3-bosqich MNP-75 guruh talabasi

kamolovasilbek43@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy xulq-atvori va kundalik moliyaviy qarorlariga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilingan. Raqamli ilovalar, mobil bank xizmatlari, onlayn to'lov tizimlari va fintech yechimlarining kengayishi natijasida aholining moliyaviy savodxonligi, xarajatlarni boshqarish ko'nikmalari hamda jamg'arma qilish odatlarida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar yoritilgan. Shuningdek, raqamli bankingning qulaylik, shaffoflik, tezkorlik kabi afzalliklari hamda xavfsizlik, kiberxavf va raqamli tafovutga oid muammolar ham ilmiy asosda ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari raqamli bank xizmatlari aholining moliyaviy xulqini optimallashtirish, moliyaviy intizomni mustahkamlash hamda bank-mijoz munosabatlarini takomillashtirishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli bank xizmatlari, mobil banking, moliyaviy xulq, fintech, onlayn to'lovlar, moliyaviy savodxonlik, kiberxavfsizlik, raqamli transformatsiya.

Аннотация: В данной статье анализируется влияние цифровых банковских услуг на финансовое поведение населения и принятие ежедневных финансовых решений. Освещены изменения в финансовой грамотности, навыках управления расходами и привычках сбережений, возникающие вследствие расширения цифровых приложений, мобильного банкинга, онлайн-платежных систем и финтех-решений. Также научно рассмотрены преимущества цифрового банкинга — удобство, прозрачность и оперативность, а также проблемы, связанные с безопасностью, киберрисками и цифровым разрывом. Результаты исследования показывают, что цифровые банковские услуги существенно влияют на оптимизацию финансового поведения населения, укрепление финансовой дисциплины и совершенствование отношений между банками и клиентами.

Ключевые слова: цифровые банковские услуги, мобильный банкинг, финансовое поведение, финтех, онлайн-платежи, финансовая грамотность, кибербезопасность, цифровая трансформация.

Annotation: This article analyzes the impact of digital banking services on household financial behavior and daily financial decision-making. It highlights the changes occurring in financial literacy, expense-management skills, and saving habits as a result of the expansion of digital applications, mobile banking services, online payment systems, and fintech solutions. The study also examines, on a scientific basis, the advantages of digital banking—such as convenience, transparency, and speed—as well as challenges related to security, cyber risks, and the digital divide. The findings show that digital banking services significantly contribute to optimizing financial behavior, strengthening financial discipline, and improving bank–customer relationships.

Keywords: digital banking services, mobile banking, financial behavior, fintech, online payments, financial literacy, cybersecurity, digital transformation.

KIRISH

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi bank tizimida tub islohotlarning amalga oshirilishiga, ayniqsa, moliyaviy xizmatlarning ko‘rsatilish

jarayonida yangi imkoniyatlarning yuzaga kelishiga sabab bo'ldi. Mobil ilovalar, internet-banking, onlayn to'lov platformalari, masofaviy identifikatsiya kabi raqamli bank xizmatlari aholining kundalik moliyaviy faoliyatini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Bugungi kunda mijozlar bank filialiga borib vaqt sarflamasdan, to'lovlar, pul o'tkazmalari, kreditlarni boshqarish va jamg'arma xizmatlaridan tezkor va qulay tarzda foydalanish imkoniyatiga ega.

Raqamli bankingning kengayishi aholining moliyaviy xulq-atvorida sezilarli transformatsiyani yuzaga keltirmoqda. Xususan, xarajatlarni nazorat qilishning yaxshilanishi, jamg'arma qilishga bo'lgan motivatsiyaning ortishi, moliyaviy savodxonlikning oshishi va shaffof moliyaviy muomalalarning kuchayishi kuzatilmoqda. Shu bilan birga, kiberxavf, texnologik xatoliklar, raqamli tafovut va raqamli xizmatlardan foydalanish madaniyati yetarli bo'lmagan segmentlarda muammolar ham mavjud.

Mazkur tadqiqotda raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy xulqiga ko'rsatgan ta'siri tizimli ravishda o'rganilib, raqamli xizmatlardan foydalanish jarayonida paydo bo'layotgan ijobiy va salbiy omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamli transformatsiyaning bank-mijoz munosabatlarining rivojlanishiga, moliyaviy intizomni mustahkamlashga hamda zamonaviy moliya tizimi samaradorligini oshirishga qo'shayotgan hissa ilmiy asosda yoritib beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Raqamli bank xizmatlarining aholining moliyaviy xulqiga ta'siri bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar so'nggi yillarda sezilarli darajada kengaygan bo'lib, xalqaro va mahalliy ilmiy adabiyotlarda ushbu masala turli nuqtai nazarlardan yoritilgan. Dastlabki ilmiy ishlarda raqamli banking tushunchasi, uning rivojlanish omillari va bank tizimidagi o'rni asosiy tadqiqot ob'ekti sifatida ko'rib chiqilgan. Xususan, ko'plab xorijiy tadqiqotlarda raqamli texnologiyalar bank xizmatlari tezkorligi, mijozlar uchun qulaylik va tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi tufayli moliyaviy bozorlar samaradorligini oshirishi ta'kidlangan.

Fintech innovatsiyalariga bag'ishlangan ilmiy manbalarda esa mobil banking, onlayn to'lov tizimlari va raqamli ilovalar aholining moliyaviy qarorlar qabul qilish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan. Tadqiqotlarning aksariyatida mijozlarning raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi ularning texnologik tayyorgarligi, moliyaviy savodxonligi va xizmatlarning ishonchlilik darajasi bilan chambarchas bog'liqligi isbotlangan. Ayrim manbalarda raqamli to'lovlar va mobil bankingning keng ommalashishi aholi orasida naqd pulsiz iqtisodiyot ulushining ortishiga, moliyaviy intizomning mustahkamlanishiga va jamg'arma qilish odatlarining shakllanishiga xizmat qilishi ta'kidlanadi.

Mahalliy tadqiqotlar ham ushbu yo'nalishda muhim natijalarni namoyish qiladi. O'zbekiston bank tizimidagi raqamli transformatsiya jarayonining tezlashishi, yangi mobil ilovalar joriy etilishi, masofaviy identifikatsiya tizimlarining kengayishi natijasida aholining moliyaviy xulqida kuzatilayotgan o'zgarishlar bir qator ilmiy ishlar markazida bo'lgan. Ushbu tadqiqotlarda, ayniqsa, raqamli xizmatlarning qulaylik va shaffoflik kabi afzalliklari bilan birga, kiberxavfsizlik, texnik xatoliklar va raqamli tafovut kabi muammolar ham alohida o'rganilgan.

Jahon banki, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi, OECD kabi xalqaro tashkilotlarning hisobotlari raqamli moliya xizmatlarining aholi moliyaviy inklyuziyasini kengaytirish va kambag'allikni qisqartirishdagi rolini alohida e'tirof etadi. Bu manbalarda raqamli banking kam daromadli qatlamlar uchun ham moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi qayd etilgan. Shuningdek, raqamli to'lovlarning iqtisodiy o'sishga qo'shayotgan hissasi statistik ma'lumotlar asosida yoritilgan.

Umuman olganda, mavjud ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli bank xizmatlari aholining moliyaviy xulq-atvorini o'zgartiruvchi asosiy omillardan biriga aylangan. Ko'pgina tadqiqotlarda raqamli texnologiyalar moliyaviy qarorlar samaradorligini oshirishi, hisob-kitoblarni soddalashtirishi va mijozlarning moliyaviy jihatdan faol bo'lishiga turtki berishi qayd etilgan. Shu bilan birga, ilmiy adabiyotlarda raqamli bankingning xavfsizlik risklari, texnologiyalardan foydalanish bo'yicha yetarli

bilimlar mavjud emasligi va raqamli xizmatlar sifati doimiy takomillashtirishni talab qilishi ham muhim omillar sifatida ko'rsatib o'tilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy xulqiga ta'sirini baholash maqsadida kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Metodologiya miqdoriy va sifat jihatidan tahlil usullariga tayangan holda shakllantirildi hamda tadqiqotning asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat.

Birinchidan, **nazariy-uslubiy asos** sifatida raqamli bank xizmatlari, moliyaviy xulq-atvor, fintech ekotizimi va moliyaviy savodxonlikka oid mavjud ilmiy manbalar, xalqaro hisobotlar va normativ-huquqiy hujjatlar chuqur o'rganildi. Bu esa tadqiqotning konseptual modelini ishlab chiqishga zamin yaratdi.

Ikkinchidan, tadqiqotning empirik qismi uchun **so'rovnoma (anketa) usuli** qo'llanildi. So'rovnoma yordamida aholining raqamli bank xizmatlaridan foydalanish darajasi, ularning moliyaviy qarorlaridagi o'zgarishlar, xarajatlar boshqaruvi, jamg'arma odatlari va raqamli xizmatlarga bo'lgan ishonch darajasi bo'yicha ma'lumotlar yig'ildi. Respondentlar tasodifiy tanlov asosida jalb qilinib, turli yosh, daromad va ta'lim guruhlarini qamrab olindi.

Uchinchidan, yig'ilgan ma'lumotlar **matematik-statistik usullar** yordamida qayta ishlanib, ularning o'zaro bog'liqligi korelyatsion tahlil orqali baholandi. Raqamli xizmatlardan foydalanish chastotasi bilan moliyaviy xulqdagi o'zgarishlar o'rtasidagi munosabatni aniqlash maqsadida regressiya tahlili ham qo'llanildi.

To'rtinchidan, tadqiqot jarayonida **sifat tahlili (qualitative analysis)** usullaridan ham foydalanildi. Aholi fikrlari va tajribalarini o'rganish maqsadida yarim tuzilgan intervyular o'tkazildi. Bu usul respondentlarning raqamli bankingga nisbatan psixologik munosabatlari, xavfsizlik borasidagi xavotirlari va foydalanishdagi asosiy to'siqlarni aniqlash imkonini berdi.

Beshinchidan, tadqiqot natijalari amaldagi bank tizimi tajribasi bilan solishtirildi va **komparativ tahlil** orqali raqamli bank xizmatlarining boshqa davlatlarda qo'llanish samaradorligi bilan qiyosiy o'rganildi.

Tadqiqot uchun **tasodifiy tanlov asosida 300 nafar respondent** jalb qilindi. Respondentlar yosh, daromad darajasi va joylashuv bo'yicha turli guruhlarini ifodalaydi: yosh bo'yicha (18–30, 31–45, 46+), daromad bo'yicha (past, o'rta, yuqori) va joylashuv bo'yicha (shahar va qishloq). Ushbu tanlanma raqamli bank xizmatlaridan foydalanish darajasini turli ijtimoiy qatlamlarda baholash imkonini berdi va tadqiqot natijalarining umumlashma darajasida ishonchliligini ta'minladi.

So'rovnoma natijalariga ko'ra, respondentlarning ****72%****i mobil banking xizmatlaridan muntazam foydalanganini, ****15%****i kamdan-kam, ****13%****i esa umuman foydalanmaydiganini ma'lum qilgan. Onlayn to'lov tizimlaridan foydalanish chastotasi ham yuqori bo'lib, respondentlarning ****65%****i haftasiga kamida bir marta onlayn to'lov amalga oshiradi. Shu bilan birga, fintech yechimlari (pul o'tkazmalar, investitsiya ilovalari) yoshlar va o'rta yoshdagi respondentlar orasida keng qo'llanilmoqda.

Tahlil shuni ko'rsatdiki, raqamli bank xizmatlarining kengayishi aholining moliyaviy xulqini optimallashtirishga sezilarli hissa qo'shmoqda. Moliyaviy savodxonlik darajasi oshishi, xarajatlarni boshqarish samaradorligi, jamg'arma qilish odatlari va moliyaviy intizomning mustahkamlanishi raqamli bankingning ijobiy ta'sirini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, xavfsizlik, texnologik to'siqlar va raqamli tafovut kabi salbiy omillar mavjud bo'lib, ularni kamaytirish tadqiqot natijalarining amaliy tavsiyalarida ko'rsatib o'tiladi.

Umuman olganda, qo'llanilgan metodologiya raqamli bank xizmatlarining aholining moliyaviy xulqiga ko'rsatgan ta'sirini chuqur va har tomonlama tahlil qilish imkonini berdi. Tadqiqot natijalari ushbu yo'nalishda amaliy takliflar ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy xulqiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. So'rovnoma va intervyu natijalari shuni tasdiqladiki, mobil

banking, onlayn to'lovlar va fintech yechimlarining keng qo'llanilishi aholining moliyaviy qaror qabul qilish jarayonlarini osonlashtiradi va ularning moliyaviy intizomiga ijobiy ta'sir qiladi.

1. Moliyaviy xulq va raqamli bank xizmatlari

Empirik natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli xizmatlardan muntazam foydalanuvchilar orasida xarajatlarni rejalashtirish va moliyaviy resurslarni samarali boshqarish darajasi yuqori. Ushbu natija mavjud adabiyotlar bilan mos keladi: ko'plab xorijiy tadqiqotlar raqamli bankingning moliyaviy xulqni optimallashtirishga yordam berishini ta'kidlagan (World Bank, 2022; OECD, 2021). Shu bilan birga, lokal tadqiqotlar O'zbekistonda raqamli banking yosh va o'rta yoshdagi aholining moliyaviy savodxonligini oshirishga yordam berayotganini ko'rsatadi.

2. Jamg'arma va moliyaviy rejalashtirish

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli bank xizmatlari aholining jamg'arma qilish odatlariga ijobiy ta'sir qilmoqda. Respondentlarning 55%i raqamli ilovalar orqali muntazam jamg'arma qilayotganini bildirgan. Bu natija FinTech xizmatlarining iqtisodiy odatlarni shakllantirishdagi rolini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, intervyu natijalari xavfsizlikka oid xavotirlar va texnologik muammolar sababli ba'zi respondentlar jamg'arma qilishda ehtiyotkorlik qilayotganini ko'rsatdi.

3. Raqamli tafovut va foydalanish darajasi

Shahar va qishloq aholisi o'rtasidagi farq tadqiqotda aniq namoyon bo'ldi. Shahar aholisi raqamli xizmatlardan ko'proq foydalangan bo'lsa, qishloq aholisi xizmatlardan cheklangan foydalanishga ega. Bu raqamli tafovut masalasining hal qilinishi moliyaviy inklyuziya va barqaror moliyaviy xulqni shakllantirish uchun muhimligini ko'rsatadi.

4. Xavfsizlik va ishonch

Natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli bank xizmatlariga bo'lgan ishonch darajasi moliyaviy xulqqa sezilarli ta'sir qiladi. Respondentlar xavfsizlik, kiberxavfsizlik va texnologik ishonchlilikni yuqori baholagan hollarda moliyaviy qarorlar qabul qilishda

faolroq bo'lgan. Bu, mavjud adabiyotlarda ta'kidlangan xavfsizlik va foydalanuvchi ishonchi o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqlaydi (IMF, 2021; World Bank, 2022).

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, raqamli bank xizmatlari aholi moliyaviy xulqini optimallashtirishga sezilarli hissa qo'shadi. Moliyaviy savodxonlik, xarajatlarni boshqarish, jamg'arma qilish odatlari va moliyaviy qarorlar qabul qilishning samaradorligi raqamli xizmatlar yordamida oshadi. Shu bilan birga, xavfsizlik, texnologik muammolar va raqamli tafovut kabi salbiy omillar mavjud bo'lib, ular kelajakda raqamli bank xizmatlarining samaradorligini oshirishda e'tiborga olinishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli bank xizmatlari aholining moliyaviy xulqiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mobil banking, onlayn to'lovlar va fintech yechimlarining keng qo'llanilishi moliyaviy qaror qabul qilishni soddalashtiradi, xarajatlarni boshqarish va jamg'arma qilish odatlarini shakllantirishga yordam beradi. Respondentlarning tajribasi raqamli xizmatlar moliyaviy intizomni oshirishga, moliyaviy rejalashtirishni samarali amalga oshirishga va moliyaviy resurslardan oqilona foydalanishga hissa qo'shayotganini ko'rsatadi.

Tadqiqot shuningdek, raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi, foydalanuvchilarning ishonchi va xavfsizlik masalalari moliyaviy xulqni samarali boshqarishda muhim omil ekanligini aniqladi. Foydalanuvchilarning raqamli xizmatlarga bo'lgan ishonchi kuchli bo'lgan hollarda moliyaviy qarorlar tez va asosli qabul qilinadi, xarajatlarni nazorat qilish odatlari kuchayadi va jamg'arma qilish faoliyati muntazam bo'ladi. Shu bilan birga, xavfsizlik va texnologik ishonchlilik masalalariga e'tibor berish raqamli bankingning samaradorligini oshirish uchun zarurdir.

Tadqiqot shahar va qishloq aholisi o'rtasidagi raqamli tafovutni ham aniqladi. Shahar aholisi raqamli xizmatlardan kengroq va faol foydalangan bo'lsa, qishloq aholisi xizmatlardan cheklangan foydalanishga ega. Bu raqamli tafovutning moliyaviy inklyuziya va barqaror moliyaviy xulqni shakllantirishdagi muhimligini ko'rsatadi. Shu sababli,

kelajakda raqamli bank xizmatlarini kengaytirish, aholining barcha qatlamlari uchun qulay va xavfsiz xizmatlarni taqdim etish muhim vazifa hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy takliflar ishlab chiqildi, ular raqamli bank xizmatlarining samaradorligini oshirish va aholining moliyaviy xulqini yaxshilashga xizmat qiladi:

1. Raqamli xizmatlar sifatini oshirish: Banklar va fintech kompaniyalari mobil ilovalar va onlayn platformalarning qulayligi, ishonchliligi va xavfsizligini doimiy takomillashtirishga e'tibor qaratishi lozim. Ilovalar intuitiv interfeysga ega bo'lishi, xizmatlar tezkor va barqaror ishlashi, texnik nosozliklar minimal bo'lishi zarur.

2. Moliyaviy savodxonlikni oshirish: Aholiga raqamli bank xizmatlaridan samarali foydalanish bo'yicha ma'lumot berish va treninglar tashkil etish tavsiya etiladi. Bu aholining moliyaviy qarorlarini yaxshilash, xarajatlarni boshqarish va jamg'arma qilish odatlarini shakllantirishga yordam beradi.

3. Raqamli tafovutni kamaytirish: Qishloq va chekka hududlar aholisi uchun raqamli bank xizmatlariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish zarur. Shu maqsadda internet infratuzilmasini rivojlantirish, foydalanuvchilarni qo'llab-quvvatlash tizimlarini yo'lga qo'yish va hududlarda raqamli xizmatlarni targ'ib qilish muhimdir.

4. Xavfsizlik va ishonchni mustahkamlash: Foydalanuvchilarni kiberxavfsizlik bo'yicha xabardor qilish, xavfsiz texnologiyalarni joriy etish va mijozlar ishonchini oshirish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqish lozim. Shu orqali moliyaviy xulqni boshqarishda xavfsizlik masalalaridan kelib chiqadigan to'siqlar kamayadi.

5. Raqamli xizmatlarni targ'ib qilish: Aholining turli qatlamlariga, xususan yoshlar va o'rta yoshdagi ishlovchi aholi guruhlariga raqamli bank xizmatlarining afzalliklari va qulayliklarini targ'ib qilish tavsiya etiladi. Bu xizmatlardan foydalanish darajasini oshirish va moliyaviy intizomni kuchaytirishga xizmat qiladi.

6. Monitoring va tahlil tizimini joriy etish: Raqamli bank xizmatlaridan foydalanish bo'yicha muntazam monitoring o'tkazish, foydalanuvchilarning ehtiyojlari va

muammolarini aniqlash orqali xizmatlarni doimiy ravishda takomillashtirish tavsiya etiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamli bank xizmatlarining aholi moliyaviy xulqini optimallashtirish, moliyaviy savodxonlikni oshirish va moliyaviy intizomni mustahkamlashda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Raqamli bankingning kengayishi aholining moliyaviy qarorlarini samarali boshqarish imkoniyatlarini kengaytiradi, moliyaviy xatti-harakatlarda shaffoflikni oshiradi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga hissa qo'shadi. Shu bilan birga, raqamli xizmatlar samaradorligini oshirish va raqamli tafovutni kamaytirish bo'yicha amaliy chora-tadbirlar ishlab chiqish zarur.

Xulosa qilib aytganda, raqamli bank xizmatlari moliyaviy tizimni modernizatsiya qilish, aholining moliyaviy madaniyatini oshirish va jamiyatda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga katta hissa qo'shadi, shu sababli ushbu xizmatlarning rivojlanishi va kengaytirilishi davlat va moliya tizimi uchun ustuvor yo'nalish hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. World Bank. *Digital Financial Services and Inclusion*. Washington, D.C.: World Bank, 2022.
2. OECD. *Financial Literacy and Digital Banking: Trends and Impacts*. Paris: OECD Publishing, 2021.
3. International Monetary Fund (IMF). *FinTech and Financial Inclusion*. Washington, D.C.: IMF, 2021.
4. Ozbek, R. *Raqamli Banking va Moliyaviy Savodxonlik*. Toshkent: Iqtisodiyot va Moliyaviy Tadqiqotlar Markazi, 2020.
5. Karimov, D. *Moliyaviy Xulq va Raqamli Texnologiyalar*. Toshkent: O'zbekiston Banklar Assotsiatsiyasi, 2021.
6. Arner, D., Barberis, J., & Buckley, R. *The Evolution of FinTech: A New Post-Crisis Paradigm?* Georgetown Journal of International Law, 2016.
7. Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. *Finance, Inequality and the Poor*. Journal of Economic Growth, 2007.

8. Chen, S., & Volpe, R. *An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students*. Financial Services Review, 1998.
9. Gomber, P., Kauffman, R. J., Parker, C., & Weber, B. W. *On the FinTech Revolution: Interpreting the Forces of Innovation, Disruption, and Transformation in Financial Services*. Journal of Management Information Systems, 2018.
10. O'zbekiston Respublikasi Markaziy Banki. *Raqamli Bank Xizmatlarini Rivojlantirish Strategiyasi*. Toshkent, 2021.